

» Non tardat Dominus promissum, sicut quidam tardita-
 » tem existimant : sed patienter fert propter vos, nolens
 » aliquem perire, sed omnes in pœnitentiam converti.
 » Veniet autem dies Domini ut fur, in quo cœli magno
 » impetu transcurrent : elementa autem ardentia resol-
 » ventur ; et terra, et quæ in ipsa sunt opera exurentur.
 » His ergo omnibus pereuntibus, quales oportet esse
 » vos in sanctis conversationibus expectantes, et prope-
 » rantes ad præsentiam diei Domini, per quam cœli ar-
 » dentes solventur, et elementa ignis ardore decoquen-
 » tur? Novos vero cœlos, et terram novam, secundum
 » promissa ipsius expectamus, in quibus justitia inha-
 » bitat¹. » Nihil hic dixit de resurrectione mortuorum :
 sed sane de perditione mundi hujus satis. Ubi etiam com-
 memorans factum ante diluvium, videtur admonuisse
 quodam modo, quatenus in fine hujus sæculi mundum
 istum perituum esse credamus. Nam et illo tempore
 perisse dixit, qui tunc erat, mundum : nec solum orbem
 terræ, verumetiam cœlos, quos utique istos aërios in-
 telligimus, quorum locum ac spatium tunc aqua cres-
 cendo superaverat. Ergo totus, aut pene totus aër iste
 ventosus, (quod cœlum vel potius cœlos vocat, sed istos
 utique imos, non illos supremos, ubi sol, et luna, et sidera
 constituta sunt,) conversus fuerat in humidam qualitatem,
 atque hoc modo cum terra perierat, cujus terræ utique
 prior facies fuerat deleta diluvio. « Qui autem nunc sunt
 » inquit, cœli et terra, eodem verbo repositi sunt, igni
 » reservandi in diem judicii et perditionis hominum impio-
 » rum. » Proinde qui cœli, et quæ terra, id est, qui
 mundus, pro eo mundo qui diluvio periit, ex eadem aqua
 repositus est, ipse igni novissimo reservatur in diem judi-
 cii et perditionis hominum impiorum. Nam et hominum

¹ 2 Petr. iii, 3-13.

propter magnam quamdam communionem, non dubitat
 dicere perditionem futuram ; cum tamen eorum quam-
 vis in æternis pœnis, sit mansura natura. Quærat for-
 sitan aliquis, si post factum judicium mundus iste ar-
 debit, antequam pro illo cœlum novum, et terra nova
 reponatur, eo ipso tempore conflagrationis ejus ubi erunt
 sancti, cum eos habentes corpora in aliquo corporali
 loco esse necesse sit. Possumus respondere futuros eos
 esse in superioribus partibus, quo ita non ascendet flamma
 illius incendii, quemadmodum nec unda diluvii. Talia
 quippe illis inerunt corpora, ut illic sint, ubi esse volue-
 rint. Sed nec ignem conflagrationis illius pertimescent
 immortales atque incorruptibiles facti : sicut virorum
 trium corruptibilia corpora atque mortalia, in camino ar-
 denti vivere illæsa potuerunt¹.

CAPUT XIX.

*Quid apostolus Paulus Thessalonicensibus scripse-
 rit, et de manifestatione Antichristi, cujus tempus
 dies Domini subsequetur.*

I. MULTAS evangelicas apostolicasque sententias de di-
 vino isto judicio novissimo video mihi esse prætereundas,
 ne hoc volumen in nimiam longitudinem provolvatur :
 sed nullo modo est prætereundus apostolus Paulus ; qui
 scribens ad Thessalonicenses : « Rogamus, inquit, vos
 » fratres, per adventum Domini nostri Jesu Christi, et
 » nostræ congregationis in ipsum, ut non cito moveamini

¹ Dan. iii, 24.

» mente, neque terreamini, neque per spiritum, neque per
 » verbum, neque per Epistolam tanquam per nos missam,
 » quasi instet dies Domini: ne quis vos seducat ullo modo.
 » Quoniam nisi venerit refuga primum, et revelatus fuerit
 » homo peccati, filius interitus, qui adversatur et superex-
 » tollitur supra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur:
 » ita ut in templo sedeat, ostentans se tanquam sit Deus.
 » Non retinetis in memoria, quod adhuc cum essem apud
 » vos, hæc dicebam vobis? et nunc quid detineat scitis,
 » ut reveletur in suo tempore. Jam enim mysterium ini-
 » quitatis operatur. Tantum qui modo tenet teneat, donec
 » de medio fiat: et tunc revelabitur iniquus, quem Do-
 » minus Jesus interficiet spiritu oris sui, et evacuabit il-
 » laminatione præsentiæ suæ eum, cuius est præsentiæ
 » secundum operationem Satanæ, in omni virtute, et sig-
 » nis et prodigiis mendacii, et in omni seductione iniquita-
 » tis, his qui pereunt; pro eo quod dilectionem veritatis non
 » receperunt, ut salvi fierent. Et ideo mittet illis Deus
 » operationem erroris, ut credant mendacio, et judicentur
 » omnes qui non crediderunt veritati: sed consenserunt
 » iniquitati¹. »

II. Nulli dubium est eum de Antichristo ista dixisse;
 diemque iudicii, (hunc enim appellat diem Domini,) non
 esse venturum, nisi ille prior venerit, quem refugam vo-
 cat, utique a Domino Deo. Quod si de omnibus impiis
 merito dici potest, quanto magis de isto? Sed in quo
 templo Dei sit sessurus, incertum est: utrum in illa ruina
 templi, quod a Salomone rege constructum est, an vero
 in Ecclesia. Non enim templum alicujus idoli aut dæmo-
 nis, templum Dei Apostolus diceret. Unde nonnulli, non
 ipsum principem, sed universum quodam modo corpus
 ejus, id est, ad eum pertinentem hominum multitudinem

¹ 2 Thess. II, I-II.

simul cum ipso suo principe hoc loco intelligi Antichris-
 tum volunt: rectiusque putant etiam latine dici, sicut in
 græco est, non « In templo Dei, » sed, « In templum Dei
 » sedeat, » tanquam ipse sit templum Dei, quod est Ec-
 clesia¹: sicut dicimus: « Sedet in amicum, id est, velut
 amicus; » vel si quid aliud isto locutionis genere dici solet.
 Quod autem ait: « Et nunc quid detineat scitis, » id est,
 quid sit in mora, quæ causa sit dilationis ejus, « Ut reve-
 » letur in suo tempore, » scitis: quoniam scire illos dixit,
 aperte hoc dicere noluit. Et ideo nos, qui nescimus quod
 illi sciebant, pervenire cum labore ad id quod sensit
 Apostolus, cupimus, nec valemus: præsertim quia et illa
 quæ addidit, hunc sensum faciunt obscuriorem. Nam quid
 est: « Jam enim mysterium iniquitatis operatur. Tantum
 » qui modo tenet teneat, donec de medio fiat; et tunc
 » revelabitur iniquus? » Ego prorsus quid dixerit, me fa-
 teor ignorare. Suspiciones tamen hominum, quas vel au-
 dire, vel legere potui, non tacebo.

III. Quidam putant hoc de imperio dictum fuisse ro-
 mano; et propterea Paulum apostolum non id aperte scri-
 bere voluisse, ne calumniam videlicet incurreret, quod
 romano imperio male optaverit, cum speraretur æter-
 num, ut hoc quod dixit: « Jam enim mysterium iniqui-
 » tatis operatur, » Neronem voluerit intelligi, cuius jam
 facta velut Antichristi videbantur. Unde nonnulli ipsum
 resurrecturum, et futurum Antichristum suspicantur. Alii
 vero nec occisum putant, sed subtractum potius, ut pu-
 taretur occisus; et vivum occultari in vigore ipsius ætatis,
 in qua fuit, cum crederetur extinctus, donec suo tempore
 reveletur, et restituatur in regnum. Sed multum mihi mira-
 est hæc opinantium tanta præsumptio. Illud tamen quod

¹ Vide Hieronym. in Dan. XI, et Sever. Sulpit. I, 2, hist. Vide insup. Sueton.
 in Nerone, et Tac. lib. 2, hist.

ait Apostolus: « Tantum qui modo tenet teneat, donec » de medio fiat: » non absurde de ipso romano imperio creditur dictum, tanquam dictum sit, « Tantum qui modo imperat imperet, donec de medio fiat, » id est, de medio tollatur. « Et tunc revelabitur iniquus: » quem significari Antichristum, nullus ambigit. Alii vero et quod ait: » Quid detineat scitis; et mysterium operari iniquitatis, » non putant dictum, nisi de malis et fictis, qui sunt in Ecclesia, donec perveniant ad tantum numerum, qui Antichristo magnum populum faciat: et hoc esse mysterium iniquitatis, quia videtur occultum. Hortari autem Apostolum fideles, ut in fide quam tenent, tenaciter perseverent, dicendo: « Tantum qui modo tenet teneat, » donec de medio fiat: » hoc est, donec exeat de medio Ecclesie mysterium iniquitatis, quod nunc occultum est. Ad ipsum enim mysterium pertinere arbitrantur, quod ait in Epistola sua Joannes evangelista: « Pueri, novissima hora est: et sicut audistis, quod Antichristus sit » venturus; nunc autem Antichristi multi facti sunt: » unde cognoscimus quod novissima sit hora. Ex nobis » exierunt: sed non erant ex nobis. Quod si fuissent ex » nobis, permansissent utique nobiscum¹. » Sicut ergo ante finem in hac hora, inquit, quam Joannes novissimam dicit, exierunt multi hæretici de medio Ecclesie, quos multos dicit Antichristos: ita omnes tunc inde exibunt, qui non ad Christum, sed ad illum novissimum Antichristum pertinebunt, et tunc revelabitur.

IV. Alius ergo sic, alius autem sic Apostoli obscura verba conjectant: quod tamen eum dixisse non dubium est, non veniet ad vivos et mortuos judicandos Christus, nisi prius venerit ad seducendos in anima mortuos adversarius ejus Antichristus; quamvis ad occultum jam judi-

¹ 1 Joan. II, 18, 19.

dicium Dei pertineat, quod ab illo seducentur. « Præsentia » quippe ejus erit, sicut dictum est, secundum operationem Satanæ, in omni virtute, et signis, prodigiis » mendacii, et in omni seductione iniquitatis, his qui » pereunt. » Tunc enim solvetur Satanæ, et per illum Antichristum in omni sua virtute mirabiliter quidem, sed mendaciter operabitur. Quæ solet ambigi, utrum propterea dicta sint signa et prodigia mendacii, quoniam mortales sensus per phantasmata decepturus est; ut quod non facit, facere videatur: an quia illa ipsa etiamsi erunt vera prodigia, ad mendacium pertrahent credituros non ea potuisse nisi divinitus fieri, virtutem diaboli nescientes; maxime quando tantam, quantam nunquam habuit, acceperit potestatem. Non enim quando de cælo ignis cecidit, et tantam familiam cum tantis gregibus pecorum sancti Job uno impetu absumpsit, et turbo irruens et domum dejiciens filios ejus occidit, phantasmata fuerunt: quæ tamen fuerunt opera Satanæ, cui Deus dederat hanc potestatem. Propter quid horum ergo dicta sint prodigia et signa mendacii, tunc potius apparebit. Sed propter quodlibet horum dictum sit, seducentur eis signis atque prodigiis, qui seduci merebuntur: « Pro eo quod dilectionem veritatis, inquit, non receperunt, ut salvi fierent. » Nec dubitavit Apostolus addere, et dicere: « Ideo mittet illis Deus operationem erroris; ut credant » mendacio. » Deus enim mittet: quia Deus diabolum facere ista permittet, justo ipse judicio, quamvis faciat ille iniquo malignoque consilio. « Ut judicentur, inquit, » omnes, qui non crediderunt veritati, sed consenserunt » iniquitati. » Proinde judicati seducentur, et seducti judicabuntur. Sed judicati seducentur illis judiciis Dei occulte justis, juste occultis, quibus ab initio peccati rationalis creaturæ nunquam judicare cessavit: seducti autem

judicabuntur novissimo manifestoque iudicio per Jesum Christum, justissime iudicaturum, injustissime iudicatum.

CAPUT XX.

Quid idem Apostolus in prima ad eosdem Epistola de resurrectione mortuorum docuerit.

I. SED hic Apostolus tacuit de resurrectione mortuorum : ad eosdem autem scribens in Epistola prima : « Non lumus, inquit, ignorare vos, fratres, de dormientibus, ut non contristemini, sicut et cæteri, qui spem non habent. Nam si credimus, quod Jesus mortuus est, et resurrexit : ita et Deus eos qui dormierunt per Jesum, adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos viventes, qui reliqui sumus in adventum Domini, non præveniemus eos qui ante dormierunt : quoniam ipse Dominus in jussu, et in voce Archangeli, et in tuba Dei descendet de coelo ; mortui in Christo resurgent primo : deinde nos viventes, qui reliqui sumus, simul cum illis rapiemur in nubibus in obviam Christo in aëra ; et ita semper cum Domino erimus¹. » Hæc verba apostolica resurrectionem mortuorum futuram, quando veniet Dominus Christus, utique ad vivos et mortuos iudicandos, præclarissime ostendunt.

II. Sed quæri solet, utrum illi quos hic viventes inventurus est Christus, quorum personam in se atque illos qui tunc secum vivebant, transfigurabat Apostolus, nunquam omnino morituri sunt ; an ipso temporis puncto, quo cum

¹ Thess. iv, 12-16.

resurgentibus rapiemur in nubibus in obviam Christo in aëra, ad immortalitatem per mortem mira celeritate transibunt. Neque enim dicendum est fieri non posse, ut dum per aëra in sublime portantur, in illo spatio et moriantur, et reviviscant. Quod enim ait : « Et ita semper » cum Domino erimus ; » non sic accipiendum est, tanquam in aëre nos dixerit semper cum Domino esse mansuros ; quia nec ipse utique ibi manebit, quia veniens transiturus est. Venienti quippe ibitur obviam, non manenti : sed « Ita cum Domino erimus, » id est, sic erimus habentes corpora sempiterna, ubicumque cum illo fuerimus. Ad hunc autem sensum, quo existimemus etiam illos, quos hic vivos inventurus est Dominus, in ipso parvo spatio et passuros mortem et accepturos immortalitatem, ipse Apostolus nos videtur urgere, ubi dicit : « In Christo » omnes vivificabuntur¹ : » cum alio loco de ipsa loquens resurrectione corporum dicat : « Tu quod seminas, non vivificatur, nisi moriatur². » Quomodo igitur, quos viventes hic Christus inveniet, per immortalitatem in illo vivificabuntur, etsi non moriantur ; cum videamus propter hoc esse dictum : « Tu quod seminas, non vivificatur, nisi moriatur². » Aut si recte non dicimus seminari, nisi ea corpora hominum, quæ moriendo quoquo modo revertuntur in terram ; sicut sese habet etiam illa in transgressorem patrem generis humani divinitus prolata sententia, « Terra es, et in terram ibis³ : » fatendum est istos, quos nondum de corporibus egressos, cum veniet Christus, inveniet, et istis verbis Apostoli, et illis de Genesi non teneri : quoniam sursum in nubibus rapti, non utique seminantur ; quia nec eunt in terram, nec redeunt ; sive nullam prorsus experiantur mortem, sive paululum in aëre moriantur.

¹ I Cor. xv, 22. — ² Ibid. 36. — ³ Gen. iii, 19.

III. Sed aliud rursus occurrit, quod idem dixit Apostolus, cum de resurrectione corporum ad Corinthios loqueretur: « Omnes resurgemus¹, » vel sicut alii codices habent: « Omnes dormiemus. » Cum ergo nec resurrectio fieri possit, nisi mors præcesserit; nec dormitionem possumus illo loco intelligere, nisi mortem; quomodo omnes vel dormient, vel resurgent, si tam multi, quos in corpore inventurus est Christus, nec dormient, nec resurgent? Si ergo sanctos, qui reperientur Christo veniente viventes, eique in obviam rapiuntur, crediderimus in eodem raptu de mortalibus corporibus exituros, et ad eadem mox immortalia redituros, nullas in verbis Apostoli patiemur angustias, sive ubi dicit: « Tu quod seminas, non » vivificatur, nisi moriatur; » sive ubi dicit: « Omnes resurgemus, » aut « Omnes dormiemus: » quia nec illi per immortalitatem vivificabuntur, nisi, quamlibet paululum, tamen ante moriantur; ac per hoc et a resurrectione non erunt alieni, quam dormitio præcedit, quamvis brevissima, non tamen nulla. Cur autem nobis incredibile videatur illam multitudinem corporum in aëre quodam modo seminari, atque ibi protinus immortaliter atque incorruptibiliter reviviscere, cum credamus, quod idem ipse Apostolus apertissime dicit, in ictu oculi futuram resurrectionem², et in membra sine fine victura tanta facilitate tamque inæstimabili velocitate rediturum antiquissimorum cadaverum pulverem? Nec ab illa sententia, qua homini dictum est, « Terra es, et in terram ibis, » futuros illos sanctos arbitremur immunes, si eorum morientium in terram non recident corpora, sed sicut in ipso raptu moriuntur; ita et resurgent, dum ferentur in aëra, « In terram quippe ibis, » est, « In hoc ibis amissa vita, quod eras antequam sumeres vitam: » id est, hoc eris exa-

¹ 1 Cor. xv, 51. — ² Ibid. 52.

nimatus, quod eras antequam esses animatus. Terræ quippe insufflavit Deus in faciem flatum vitæ, cum factus est homo in animam vivam: tanquam diceretur: « Terra es animata, quod non eras; terra eris exanimis, sicut eras. » Quod sunt et antequam putrescant omnia corpora mortuorum: quod erunt et illa, si morientur, ubicumque moriantur, cum vita carebunt, quam continuo receptura sunt. Sic ergo ibunt in terram, quia ex vivis hominibus terra erunt: quemadmodum it in cinerem, quod fit cinis; it in vetustatem, quod fit vetus; it in testam, quod ex luto fit testa: et alia sexcenta sic loquimur. Quomodo autem sit futurum quod nunc pro nostræ ratiunculæ viribus utcumque conjicimus, tunc erit potius, ut nosse possumus. Resurrectionem quippe mortuorum futuram esse in carne, quando Christus venturus est vivos judicaturus et mortuos, oportet, si Christiani esse volumus, ut credamus. Sed non ideo de hac re inanis est fides nostra, si quemadmodum futura sit, perfecte comprehendere non valemus. Verum jam, sicut supra promisimus, de hoc iudicio Dei novissimo etiam prophetici veteres libri quid prænuntiaverint, quantum satis esse videbitur, debemus ostendere: quæ, sicut arbitror, non tanta mora necesse erit tractari et exponi, si istis, quæ præmisimus, lector curaverit adjuvari.

CAPUT XXI.

Quid Isaias propheta de mortuorum resurrectione et de retributione iudicii sit locutus.

I. PROPHETA Isaias: « Resurgent, inquit, mortui, et re-
» surgent qui in sepulcris erant: et lætabuntur omnes
» qui sunt in terra; ros enim qui abs te est, sanitas illis
» est: terra vero impiorum cadet¹. » Totum illud su-
perius ad resurrectionem pertinet beatorum. Quod autem
ait: « Terra vero impiorum cadet, » bene intelligitur dic-
tum, corpora vero impiorum ruina damnationis excipiet.
Jam porro si de bonorum resurrectione quod dictum est,
diligentius et distinctius velimus intueri, ad primam refe-
rendum est quod dictum est: « Resurgent mortui; » ad
secundam vero quod sequitur: « Et resurgent qui in se-
» pulcris erant. » Jam si et illos inquiramus sanctos, quos
hic vivos inventurus est Dominus, eis congrue deputa-
bitur quod adjunxit: « Et lætabuntur omnes qui sunt in
» terra; ros enim qui abs te est, sanitas illis est. » Sani-
tatem loco isto, immortalitatem rectissime accipimus. Ea
namque est plenissima sanitas, quæ non reficitur alimentis
tanquam quotidianis medicamentis. Item de iudicii die
spem prius dans bonis, deinde terrens malos, idem Pro-
pheta sic loquitur: « Hæc dicit Dominus: Ecce ego de-
» clino in eos ut flumen pacis, et ut torrens inundans glo-
» riam gentium. Filii eorum super humeros portabuntur,
» et super genua consolabuntur. Quemadmodum si quem
» mater consoletur, ita ego vos consolabor; et in Jeru-
» salem consolabimini: et videbitis, et gaudebit cor ves-

¹ Isai. xxvi, 17.

» trum, et ossa vestra sicut herba exorientur: Et cognos-
» cetur manus Domini colentibus eum: et commina-
» bitur contumacibus. Ecce enim Dominus ut ignis
» veniet, et ut tempestas currus ejus, reddere in indigna-
» tione vindictam, et vastationem in flamma ignis. In
» igne enim Domini judicabitur omnis terra, et in gladio
» ejus omnis caro: multi vulnerati erunt a Domino¹. »
In bonorum promissione flumen pacis profecto abun-
dantiam pacis illius debemus accipere, qua major esse
non possit. Hac utique in fine rigabimur: de qua in præ-
cedenti libro abundanter locuti sumus. Hoc flumen se in
eos declinare dicit, quibus tantam beatitudinem polli-
cetur, ut intelligamus in illius felicitatis regione, quæ in
cælis est, hoc flumine omnia satiari. Sed quia et terrenis
corporibus pax incorruptionis atque immortalitatis inde
inluet, ideo declinare se dicit hoc flumen, ut de super-
nis quodam modo etiam inferiora perfundat, et homines
æquales Angelis reddat. Jerusalem quoque, non illam
quæ servit cum filiis suis, sed liberam matrem nostram
intelligamus, secundum Apostolum, æternam in cælis².
Ibi post labores ærumnarum curarumque mortalium con-
solabimur, tanquam parvuli ejus in humeris genibusque
portati. Rudes enim nos et novos blandissimis adjutorii
insolita nobis illa beatitudo suscipiet. Ibi videbimus, et
gaudebit cor nostrum. Nec expressit quid videbimus: sed
quid, nisi Deum? ut impleatur in nobis promissum evan-
gelicum: « Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum vi-
» debunt³; » et omnia illa, quæ nunc non videmus,
credentes autem, pro modulo capacitatis humanæ, longe
minus quam sunt atque incomparabiliter cogitamus. « Et
» videbitis, inquit, et gaudebit cor vestrum. » Hic cre-
ditis, ibi videbitis.

¹ Isai. lxvi, 12. — ² Gal. iv, 6. — ³ Matth. v, 8.

II. Sed quoniam dixit : « Et gaudebit cor vestrum : » ne putaremus illa bona Jerusalem ad nostrum tantummodo spiritum pertinere ; « Et ossa, inquit, vestra ut herba exorientur¹ : » ubi resurrectionem corporum strinxit, velut quod non dixerat reddens : neque enim cum viderimus, fiet ; sed cum fuerit facta, videbimus. Nam et de cœlo novo ac terra nova jam supra dixerat, dum ea quæ sanctis promittuntur in fine, sæpe ac multiformiter diceret : « Erit, inquit, cœlum novum et terra » nova, et non erunt memores priorum, nec ascendent in » cor ipsorum : sed lætitiā et exultationem invenient » in ea. Ecce ego faciam Jerusalem exultationem, et populum meum lætitiā ; et exultabo in Jerusalem et » lætabor in populo meo ; et ultra non audietur in illa » vox fletus² : » et cætera, quæ quidam ad carnales illos mille annos referre conantur. Locutiones enim tropicæ propriis prophetico more miscentur : ut ad intellectum spiritalem intentio sobria cum quodam utili ac salubri labore perveniat : pigritia vero carnalis, vel ineruditæ atque inexercitæ tarditas mentis contenta litteræ superficie, nihil putat interius requirendum. Hæc de propheticiis verbis, quæ ante istum locum scripta sunt, satis dixerim. In hoc autem loco, unde ad illa digressi sumus, cum dixisset : « Et ossa vestra ut herba exorientur, » ut resurrectionem quidem carnis, sed tamen bonorum, se nunc commemorare monstraret, adjunxit : « Et cognoscetur » manus Domini colentibus eum. » Quid est hoc, nisi manus distinguentis cultores suos a contemporibus suis ? De quibus sequentia contexens, « Et comminabitur, inquit, » contumacibus, » sive, ut ait alius interpres, « incredulus. » Nec tunc comminabitur : sed quæ nunc dicuntur minaciter, tunc efficaciter implebuntur. « Ecce

¹ Isai. LXVI, 14. — ² Id. LXV, 17-20.

» enim Dominus, inquit, ut ignis veniet, et ut tempestas » currus ejus, reddere in indignatione vindictam, et vationem in flamma ignis. In igne enim Domini » bitur omnis terra, et in gladio ejus omnis caro : multi » vulnerati erunt a Domino¹. » Sive igne, sive tempestate, sive gladio, poenam judicii significat : quandoquidem ipsum Dominum quasi ignem dicit esse venturum, eis profecto quibus poenalis ejus erit adventus. Currus vero ejus, (nam pluraliter dicti sunt,) angelica ministeria non inconvenienter accipimus. Quod autem ait omnem terram et omnem carnem in ejus igne et in gladio judicari, non etiam hic spirituales intelligamus et sanctos, sed terrenos atque carnales, de quibus dictum est : « Qui » terrena sapiunt : et, Sapere secundum carnem, mors » est² : » et quales omnino caro appellantur a Domino, ubi dicit : « Non permanebit spiritus meus in hominibus » istis, quoniam caro sunt³. » Quod vero hic positum est, « Multi vulnerati erunt a Domino : » isto vulnere fiet mors secunda. Potest quidem et ignis, et gladius, et vulnus accipi in bono. Nam et ignem Dominus velle se dicit mittere in mundum⁴. Et visæ sunt illis linguæ divisæ velut ignis⁵, quando venit Spiritus sanctus. Et : « Non, » veni, inquit idem Dominus, pacem mittere in terram, sed gladium⁶. » Et sermonem Dei dicit Scriptura gladium bis acutum⁷ : propter aciem geminam testamentorum duorum. Et in Cantico Canticorum, charitate se dicit sancta Ecclesia vulneratam, velut amoris impetu sagittatam⁸. Sed hic cum legimus vel audimus ultorum Dominum esse venturum, quemadmodum hæc intelligenda sint, clarum est.

¹ Isai. LXV, 15, 16. — ² Philip. III, 19; et Rom. VIII, 6. — ³ Gen. VI, 3. — ⁴ Luc. XIV, 49. — ⁵ Act. II, 3. — ⁶ Matth. X, 34. — ⁷ Hebr. IV, 12. — ⁸ Cant. II, 5. sec. LXX.